

BILL VORASATE / GETTY

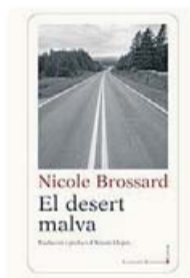
Un clàssic postmodern de la literatura quebequesa

PERE ANTONI PONS

Un dels problemes que planteja el recurrent debat sobre formes artístiques clàssiques versus formes artístiques experimentals és que, avui en dia, moltes presumptes formes artístiques experimentals es fonamenten en una llarga i sòlida tradició, funcionen a partir d'unes actituds, unes idees i unes propostes perfectament codificades, i responen a unes convencions culturals i creatives assumides per, com a mínim, minories prou nombroses, que en alguns casos fins i

tot tenen molt de poder i influència, com en el cas de les arts plàstiques. Dic tot això no per desqualificar el debat sinó per complicar-lo i, sobretot, per explicar que cap de les dues categories pot tenir ja un caràcter valoratiu: no per ser experimental una obra serà millor i no per ser clàssica serà pitjor (o viceversa).

En aquest sentit, *El desert malva*, la novel·la que l'any 1987 va publicar la poeta Nicole Brossard (Mont-real, 1943), quan va aparèixer devia desprendre una radiant energia de novetat postmoderna –tot i les divergències d'escenaris i d'estil, m'ha fet pensar en *La pas-*

EL DESERT MALVA
NICOLE BROSSARD
LEONARD MUNTANER
TRADUCCIÓ I PREFACI D'ANTONI CLAPÉS
208 PÀG. / 17 €

sió, de Jeanette Winterson, del mateix any-. Llegida avui, en canvi, el lector avesat no pot sinó considerar-la un artefacte postmodern absolutament clàssic, amb molts dels temes i elements definidors d'aquest corrent o estil: s'hi aborda la indefinició inherent de totes les realitats, identitats i categories; s'hi explora l'escassa fiabilitat de qualsevol tipus de narrativa; s'hi presenta fragmentàriament una realitat dislocada; la dimensió textual de l'obra és tant o més protagonista que l'experiència humana que s'hi vehicula i expressa; la reflexió activa sobre els processos d'escriptura, interpre-

tació i reescriptura hi ocupa un lloc central i decisiu...

Varietat de materials i mirades

Tal com diu Antoni Clapés –el responsable de la traducció, la qual s'intueix laboriosa i meritòria– al breu prefaci que obre la present edició, a *El desert malva* “hi conviuen el relat, el dietari, el poema en prosa, l'element autobiogràfic i ficcional, la traducció, la metaliteratura, la teoria literària i la reflexió filosòfica”. Aquesta varietat de materials i de mirades es concreta en una novel·la que, a cada pàgina, es nega a ella mateixa com a novel·la, o que intenta per tots els mitjans de no ser categoritzada com a tal.

Lírica però cerebral, l'obra es divideix en tres parts que es complemenen però alhora es distorsionen. La primera és el relat en primera persona d'una adolescent de quinze anys que condueix frenètica i sense rumb pel desert d'Arizona, en una recerca de la puresa –“Em comportava com si res no estigués brut”– i de la realitat autèntica, mentre pensa en la seva mare, que regenta un motel en companyia de la seva estimada. Tot plegat se'ns presenta com si fos el llibre d'una tal Laure Angstelle, i hi juga un paper un enigmàtic “home llarg”, les aparicions del qual fan pensar en com seria un *biopic* claustròfòbic del físic Robert Oppenheimer filmat per David Lynch.

La segona part, la menys novel·lesca, és una anàlisi quasi cubista –per fragments, i amb una constant variació de la perspectiva– del relat de la primera part i, per dir-ho amb Clapés, s'hi exposen els materials que una professora de literatura, Maude Laures, “ha treballat per traduir el llibre en la mateixa llengua que el text original de Laure Angstelle”. La tercera i última part és l'esmentada traducció, la qual no és res més que una nova versió del relat de la primera part. Sembla embolicat? Ho és, i a consciència.

Igual que els poemes audaçs i envitricollats, *El desert malva* funciona millor agafada per passatges o per frases –“La realitat és un foc de palla ambiciós”– que com a conjunt articulat i significatiu. ♦♦

Una lenta agonia

XAVI SERRA

¿És inevitable la decadència creativa a partir d'un moment de la vida? Això opina Quentin Tarantino, que assegura que farà una pel·lícula més i tancarà la seva filmografia perquè no vol dirigir si no està en plenitud de facultats. La teoria de Tarantino –que la història de l'art podria qüestionar amb nombrosos exemples– ens planteja tanmateix el dubte sobre com jutjar el declivi artístic dels genis: ¿amb la comprensió deguda als mestres en hores baixes o amb el mateix rigor i exigència que utilitzàvem per elogiar les seves grans obres?

És el dilema que susciten els darrers treballs de Carlos Giménez, segurament l'autor espanyol de còmic més important del segle

XX i un nom clau en la construcció de l'edifici actual del còmic adult amb obres com l'extraordinària *Paracuellos*. Un estatus gegantí al qual, tanmateix, no han contribuït en aquests últims anys dues seqüeles del tot innecessàries de *Paracuellos*, una rutinària adaptació de *La màquina del temps*, d'H.G. Wells, i la col·lecció d'histories repescades *Mi amigo Luis*. Són historietes faltades de cocció, amb solucions gràfiques indolents i resoltes a cop d'ofici; transmeten un evident estancament artístic, fins i tot involució.

El més interessant d'aquesta última etapa ho trobem en la trilogia formada per *Crisálida*, *Cuento de Navidad* i *Es hoy*, tots tres publicats per Reservoir Books. Són treballs desacomplexadament crepusculars, d'una dimensió testamentària explícita i diàfana: Gi-

ES HOY
XAVI SERRA
RESERVOIR BOOKS
112 PÀG. / 19,90 €

ménez parla al lector a través d'*alter egos* sobre el seu desencís vital, la proximitat cada cop més opressiva de la mort i el seu exili interior d'una societat amb la qual ja no se sent identificat. El més recent dels tres, *Es hoy*, extreu el seu títol de l'anotació que feia en el seu diari un dels *alter egos* de *Crisálida* abans de suïcidar-se. Sense ni tan sols excusa argumental, Giménez presenta un monòleg disfressat de diàleg amb ell mateix, un nou recull de reflexions amargues sobre la

mort imminent i la vida que passa, ara esquitxades de *flash-backs* en què es rememoren anècdotes del passat, la majoria intrascendents

i divertides, alguna de profundament misògina. Una lenta agonia en què l'autor s'acaba desdibuixant de manera gairebé literalment, posant fi a la vida del personatge i possiblement a la seva carrera. I no podem evitar percebre en ell, i potser també en nosaltres, una certa sensació d'alleugeriment, com si més que a una mort natural assistíssim a una eutanàsia alliberadora. ♦♦